

N:o 4.

Ank. till Riksd. Kansli den 14 Mars 1879, kl. 2 e. m.

Konstitutions-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion rörande tillägg till 18 § Riksdagsordningen.

Till Utskottet har öfverlemnats en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 72), deri Herr *Per Ericson* i Wik — under erinran, hurusom i följd deraf att 18 § Riksdagsordningen icke innehåller någon uttrycklig bestämmelse inom hvilken tid val till riksdagsman i Andra Kammaren bör kungöras i de valkretsar, der det omedelbara valsättet blifvit antaget, understundom inträffat, att valförrättare låtit kungöra sådant val allenast några få dagar före dess hållande eller till och med försummat att till kommunerna afsända kungörelser derom så tidigt, att desamma hunnit från predikstolarne inom alla kommuner uppläsas — föreslagit, att Riksdagen måtte för sin del besluta följande tillägg till nyssnämnda paragraf:

“I de valkretsar, der det omedelbara valsättet begagnas, åligger det valförrättaren att kungöra valet minst fjorton dagar före dess hållande.”

Om i allmänhet vidtagande af ändringar i de lagar, hvilka företrädesvis kunna sägas utgöra grundvalen för samhällsskicket, kräfver en synnerlig varsamhet, så torde detta gälla icke minst då fråga är att i en dylik lag införa i detalj gående, reglementariska bestämmelser, afsedda att fullständiga eller förklara förut befintliga stadganden. Innan man företager en dylik åtgärd, är det derföre nödigt att omsorgsfullt pröfva, huruvida den är af synnerligt behof påkallad eller om icke den anmärkta ofullständigheten eller otydligheten tilläfventyrs är mera skenbar än verklig.

I afseende å den nu föreliggande frågan tillåter Konstitutions-Utskottet sig erinra, att Utskottet vid de föregående riksdagar, då samma fråga varit föremål för dess pröfning, för utredning af den rätta tolkningen af stadgandena i 18 § Riksdagsordningen anfört hufvudsakligen:

att vid jemförelse af bestämmelserna i denna paragraf med hvad i gällande kommunalförfattningar finnes föreskrifvet i fråga om kungörande af kommunal-

stämma och allmän rådstuga, Riksdagsordningens mening är tydlig och klar derutinnan, att medelbart riksdagsmannaval bör af valförrättaren kungöras så tidigt, att kallelse till elektorval må hinna offentliggöras den föreskrifna tiden af fjorton dagar, eller å landet minst en vecka, innan det hålles, der ej särskild anledning nödgar till förkortande af denna kallelsetid;

samt att, då stadgandet i 18 § 1 mom. Riksdagsordningen angående kungörande af tid för riksdagsmannaval afser såväl omedelbara som medelbara val, samt vid sådant förhållande icke någon anledning finnes att antaga, att stadgandet skulle i afseende på det ena slaget af val hafva en annan betydelse än i fråga om det andra, man synes på goda grunder kunna påstå, att om någon valförrättare utan att särskilda omständigheter göra sådant nödigt, skulle låta kungöra ett omedelbart val senare, än ske bort, derest det varit medelbart, sådant icke bör tillskrivas någon otydlighet i Riksdagsordningen, utan oförstånd eller bristande nit vid dess tillämpning, derför, likasom för hvarje annau embetsförseelse, valförrättaren är underkastad ansvar.

Då Utskottet delar denna uppfattning, hvilken jemväl numera torde kunna anses hafva genom praxis och de lagstiftande myndigheternas uttalanden vunnit häfd, samt Utskottet följaktligen icke kan anse det föreslagna tillägget vara nödigt; *då* detsamma fasthellre understundom, såsom då särskild skyndsamhet vid riksdagsmannaval är af nöden, skulle kunna vålla olägenheter och under vissa förutsättningar icke synes rätt väl låta förena sig med hvad §§ 51 och 95 Regeringsformen innehålla rörande tid för sammanträdande af Riksdag, som i der förutsatta fall skall sammankallas af Konung, Regent eller Statsråd eller genom kungörelse af rikets hofrätter; *då* slutligen förslag, af enahanda syfte med det nu föreliggande, blifvit vid flere föregående riksdagar, på Konstitutions-Utskottets tillstyrkan, af Riksdagens båda Kamrar nästan utan meningsbyte afslagna, och icke några omständigheter sedermera, Utskottet veterligen, yppats, på grund hvaraf antagas kan, att Riksdagens sålunda upprepade gånger uttryckta åsigt om de föreslagna stadgandenas olämplighet eller obehöflighet undergått någon förändring, anser Utskottet sig ega giltig anledning tillstyrka,

att ifrågavarande motion icke må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 12 Mars 1879.

På Utskottets vägnar:

Magnus Hallenborg.

Reservation:

af Herr *Engman*, med hvilken Herr *Bäckström* instämt: "Då jag i likhet med motionären anser, att tydlig och bestämd föreskrift bör finnas inom hvilken tid val af riksdagsman skall kungöras i de valkretsar, der det omedelbara valsättet är eller varder antaget, och då en sådan föreskrift ingalunda kan anses vara gifven genom de föreskrifter, som nu finnas uti 18 § Riksdagsordningen, och hvilka endast innehålla bestämmelse om valens kungörande i allmänhet och sättet för utlysandet af elektorsval, der dessa ega rum, anser jag att Utskottet bort tillstyrka antagande af motionärens förslag till grundlagsenlig behandling, hvarigenom, om förslaget antagits, vederbörande valförrättare icke, såsom närlagda kungörelse utvisar, deretter torde strafflöst kunna utlysa omedelbara riksdagsmannaval endast fem dagar före desammas hållande, ett förfarande, som förorsakat tillfälle till klagomål och valens upphäfvande på många ställen, nu senast der denna kungörelse utfärdats, och der vid det nya valet mera än 1,000 röstberättigade valmän nödgades uppoffra en ny dag hvardera för afgifvande af sina röster, något som kunnat undvikas, om första valet varit kungjordt, hvilket icke skedde uti 4 af valdistriktets kyrkor, derfore att kungörelsen så sent utsändes. Den omförmälda kungörelsen hade följande lydelse:

"Val till Riksdagsman i Andra Kammaran för norra Helsinglands domsaga kommer att hållas Fredagen den 20 innevarande månad kl. 12 å dagen särskildt för hvarje kommun inför kommunalstämmans ordförande å det ställe, som allmänneligen för kommunalstämma begagnas, skolande valprotokollet derefter ofördröjligen af ordföranden till domhufvanden insändas, hvarefter rösterna komma att af domhufvanden sammanräknas å tingsstället Lugnet i Enångers tingslag den 30 i nämnda månad.

Hudiksvall den 10 September 1878.

På domareembetets vägnar:

Arv. Sjöberg.

att uppläsas från predikstolen Söndagen den 15 September, hvarom bevis till domareembetet inföväntas".

Uppläst i Idenors kyrka Söndagen den 15 September 1878.

L. P. Aurén.